УДК 347.7
DOI 10.33244/2617-4154.2(6).2021.116-124

Н. Б. Новицька,
д.ю.н., с.н.с., завідувач кафедри фінансового права
e-mail: natalka_bn_@ukr.net
ORCID ID 0000-0003-4753-7625;
О. О. Бойко-Слобожан,
к.ю.н., доцент кафедри фінансового права, Університет ДФС України
e-mail: natalka_bn_@ukr.net
ORCID ID 0000-0001-5913-0115

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Стаття присвячена загальнотеоретичним аспектам правового забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері. Наголошено, що фінансова безпека являє собою один із найголовніших компонентів економічної безпеки держави. Питання фінансової безпеки банків виходять сьогодні на перший план у площині захисту національних інтересів. Підкреслено, що основним інструментом впливу з боку державних інституцій є організаційно-правові заходи, які мають бути адекватними мінливому фінансовому середовищу та існуючим загрозам фінансовому сектору. Під механізмом правового забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері необхідно розуміти сукупність систематизованих правових норм, спрямованих на забезпечення належного функціонування банківського сектору національної економіки та протидію потенційним і наявним загрозам у цій сфері. Зазначено, що на рівні формування стратегічних підходів до нормативно-правового регулювання забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері є доцільним переглянути положення Концепції забезпечення Національної безпеки у фінансовій сфері та доповнити її Стратегією розвитку банківського сектору України. На рівні «профільного» Закону України від 7 грудня 2000 року № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» запропоновано сформувати ряд положень, які б торкалися забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері, зокрема дати легальне визначення категорії «банківська безпека держави» з урахуванням сучасних викликів, таких як розповсюдження в обігу криптовалют, підривна діяльність з боку держави-агресора, збільшення безнадійної заборгованості та ін. Обґрунтовано необхідність доповнення положень Закону України «Про банки і банківську діяльність», зокрема ч. 1 ст. 77 «Відкликання банківської ліцензії та ліквідація банку» шляхом розширення випадків, коли банк може бути ліквідовано, доповнивши положення статті словами «..3) у разі

© Новицька Н. Б., Бойко-Слобожан О. О., 2021

застосування санкцій відповідно до Закону України від 14 серпня 2014 року № 1644-VII «Про санкції».

Ключові слова: *правове забезпечення, банки, фінансова безпека, санкції, економічна безпека держави.*

Метою статті є дослідження питання загальнотеоретичних аспектів та окремих прикладних правового забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері для пошуку можливих шляхів вирішення проблемних питань.

Постановка проблеми. Фінансова безпека являє собою один із найголовніших компонентів економічної безпеки держави. Оскільки банківська система є основною складовою фінансової системи, то саме питання фінансової безпеки банків виходять сьогодні на перший план у площині захисту національних інтересів. Особливо актуальним це питання є для банківської системи України, оскільки кризові явища на світовому та регіональних рівнях неминуче відображаються на її стійкості.

З іншого боку, безпека банків є невід'ємною складовою фінансової безпеки. При цьому банківська система є найважливішою складовою фінансово-кредитної системи держави, тому що саме її стан визначає рівень фінансово-кредитної, а відповідно і фінансової безпеки [1]. Діяльність фінансових установ носить завжди ризикований характер, періодичні проблеми, які виникають у сфері діяльності банків, постійно супроводжують соціально-економічне життя суспільства. Яскравим прикладом сучасності стала доля відомого і найстаршого у США банку «Lehman Brothers», який був заснований ще 1850 року.

Саме банкрутство цього банку 2008 року стало відправною точкою світової економічної кризи та проблем, з якими зіштовхнувся уряд США, а пізніше уряди інших країн. Оголосити банкрутство Lehman Brothers змусив ряд факторів. З'ясувалося, що в останні роки існування банку керівництво регулярно прикрашало статистику перед здачею квартальних звітів. Банк інвестував занадто багато грошей у ринок нерухомості США, а постійне зростання цін призвело до того, що багато людей, не оцінивши свої фінансові можливості, купували житло у кредит суто з метою інвестицій. Згодом ціни обвалилися, і позичальники виявилися не в змозі виплачувати кредити. За кілька місяців до краху квартальний збиток Lehman Brothers перевищив 2,8 млрд доларів, що змусило банк продати активи на 6 млрд доларів. У вересні фінустанова оголосила про збиток у розмірі майже 4 млрд дол. На той час акції банку подешевшали з 83 до 3 доларів. Банкрутство Lehman Brothers повністю обвалило світові ринки не лише у США, а й за межами країни і, зрештою, викликало рецесію світової економіки. Цей та подібні приклади демонструють необхідність всеохоплюючого контролю банківського сектору з боку органів влади.

На жаль, жоден вкладник та державні інституції не можуть бути застраховані від виникнення проблем з фінансовою установою, незважаючи на різноманітні засоби страхування й убезпечення від виникнення ризикових ситуацій. При цьому останньою надією вкладників сьогодні виступає головний «гравець» на національному фінансовому ринку – держава. Основним інструментом впливу з боку державних інституцій є організаційно-правові заходи, які мають бути адекватними мінливому фінансовому середовищу та існуючим загрозам фінансовому сектору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика правового забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері є предметом досліджень економістів, управлінців та науковців-правників. Наприклад, дослідженню проблем фінансової

безпеки банків приділяє увагу значна частина вчених-економістів, серед яких варто відмітити: С. Адаменка, Д. Артеменка, О. Барановського, П. Герасимова, А. Єпіфанова, М. Єрмошенка, О. Хитріна, М. Зубка, Л. Ніколаєва. Водночас у працях науковців відсутні чіткі підходи до впливу рівня фінансової безпеки банківської системи на стан фінансової безпеки держави загалом.

Теоретичний базис фінансової безпеки сформований на основі наукових напрацювань у сфері функціонування та забезпечення національної безпеки та її структурних елементів. Значний внесок у розвиток сучасної теорії безпекознавства зробили О. Барановський, М. Єрмошенко, Н. Кравчук, В. Ліпкан, В. Мартинюк, В. Предборський, А. Сухоруков та ін.

Водночас питання удосконалення правового регулювання забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері залишаються практично не дослідженими.

Виклад основного матеріалу. Сучасна теорія права зазначає, що правове регулювання є лише однією із форм впливу права на суспільні відносини, це вплив за допомогою специфічних правових засобів: норм права, правовідносин, актів реалізації.

Підкреслимо, що з позицій теорії держави та права наразі характерно широке розуміння правового регулювання, намагання охопити зазначеним поняттям усі форми і засоби впливу права на суспільні відносини [2]. На думку О. М. Мельника, правове регулювання – це здійснення усією системою юридичних засобів державно-владного впливу на суспільні відносини з метою їх порядкування, охорони та розвитку [3].

За допомогою правового регулювання встановлюються межі правомірної поведінки учасників суспільного життя, їх права та обов'язки, гарантії реалізації прав та обов'язків, визначаються заходи юридичної відповідальності за правопорушення, процесуальні основи їх застосування [4].

В юридичній літературі по-різному визначають поняття правового регулювання та механізму його здійснення. Найбільш важливою при цьому є вказівка на те, що правове регулювання є впливом держави на суспільні відносини, що такий вплив має на меті впорядкувати суспільні відносини відповідно до суспільних потреб, а також те, що впорядкування суспільних відносин здійснюється за допомогою певних юридичних засобів [5].

Під механізмом правового регулювання розуміють сукупність правових засобів, що призначені для упорядкування та узгодження суспільних відносин. Основними елементами є норми права, правові відносини та акти реалізації права, кожний з яких виконує свою функціональну роль у механізмі регулювання завдяки взаємодії з іншими елементами. До засобів цього рівня відносять і юридичну відповідальність, яка також сприяє регулятивному процесу, підвищує ефективність дії права [6].

Отже, *під механізмом правового забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері необхідно розуміти сукупність систематизованих правових норм, спрямованих на забезпечення належного функціонування банківського сектору національної економіки та протидію потенційним і наявним загрозам у цій сфері*.

Як було нами наголошено, сфера безпеки є актуальним предметом досліджень з боку науковців, фахівців з економіки та фінансів, державних управлінців, політологів, соціологів тощо. Інтерес до безпеки у наукових дослідженнях є відносно новим напрямом і зумовлений актуалізацією проблематики збереження і розвитку особистості, громадянина, суспільства, держави, нації і цивілізації загалом [7]. Загальноприйнятим у науковій літературі є розуміння фінансової безпеки України через такі складові: банківська

безпека, боргова безпека, бюджетна безпека, валютна безпека, грошово-кредитна безпека та безпека небанківського фінансового сектору.

Фінансова безпека є структурною складовою національної безпеки та однією з найважливіших складових економічної безпеки. Вона підпорядковує ряд складників: фінансову безпеку домогосподарств (особистості) та фінансову безпеку підприємств (установ, організацій) – на мікрорівні та бюджетну, боргову, грошово-кредитну, валютну, інвестиційну, банківську безпеку та безпеку небанківського фінансового сектору – на макрорівні. Кожна із структурних складових фінансової безпеки характеризується певними особливостями та проблемами забезпечення [8].

О. Д. Ладюк наголошує, що «банківська безпека – це рівень фінансової стійкості банківських установ країни, що дає змогу забезпечити ефективність функціонування банківської системи країни та захист від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих чинників і наявних чи потенційних загроз. Рівень банківської безпеки зростатиме за умови стабільності банківської системи, збільшення прибутку й оптимального використання її ресурсів для соціально-економічного розвитку країни. Забезпеченню та дотриманню фінансової безпеки банківської системи сприятиме досягнення: стабільності кредитування реального сектору економіки, доступності й ефективності використання кредитних ресурсів банківських установ, низької залежність капіталу національних банків від учасників-нерезидентів» [8].

Т. М. Болгар підкреслює, що «фінансова безпека банків» – це стан банківської установи, що характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, його здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку. При цьому сутнісні характеристики фінансової безпеки банків виступають основним елементом економічної безпеки банків, забезпечують рівноважний і стійкий фінансовий стан банку, нейтралізують кризові ситуації [1].

Водночас з фінансовою безпекою банківської системи тісно пов'язана фінансова безпека окремого банку, що зумовлюється різноманітністю інтересів суб'єктів ринку банківських послуг, їх прагненням до зростання прибутку, конкурентною боротьбою, обмеженістю фінансових резервів банку і джерел їх формування, зростанням злочинності в кредитно-фінансовій сфері, підвищеним ризиком проведення банківських операцій в умовах фінансово-економічної нестабільності. Безпека комерційного банку характеризується станом захищеності від внутрішніх та зовнішніх загроз фінансово-економічних інтересів власників, керівництва і клієнтів банку, матеріальних цінностей та інформаційних ресурсів [8].

На політико-правовому рівні першим документом, який містив аналіз сучасних проблем забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері, стала Концепція забезпечення Національної безпеки у фінансовій сфері, яка була схвалена Кабінетом Міністрів України ще 2012 року. У Концепції серед іншого йшлося про те, що для мінімізації ризику державна політика повинна бути спрямована на здійснення заходів, які сприятимуть формуванню власної ресурсної бази та переорієнтації банківської системи на внутрішні ринки фінансових ресурсів.

Такий підхід насамперед забезпечить вирішення питання задоволення попиту реального сектору економіки на кредитні ресурси. Вперше було наголошено, що негативно впливає на розвиток банківської сфери недостатній захист прав кредиторів та інвесторів, внаслідок чого існує висока ймовірність виникнення ризику неповернення коштів несумлінними позичальниками, а отже, зростання рівня проблемних позик у

банківській системі. А також підкреслено, що недостатньо ефективним є здійснення заходів щодо попередження кредитних ризиків банків. Для мінімізації зазначених ризиків необхідно запровадити удосконалені підходи до проведення оцінки кредитних ризиків банків, створити умови для підвищення якості кредитного аналізу платоспроможності позичальників і забезпеченості кредитів [9].

На жаль, серед завдань Концепції забезпечення Національної безпеки у фінансовій сфері абсолютно не йшлося про необхідність удосконалення законодавства та можливі перспективи цього процесу.

Зрозуміло, що з 2012 року характер чинників на потенційно можливі загрози фінансовій безпеці істотно збільшився. На основі Звітів про фінансову стабільність НБУ можна виділити такі індикатори та порогові значення індикаторів фінансової безпеки України у банківській сфері: частка іноземного банківського капіталу у загальному обсязі банківського капіталу, % (не більше 30); обсяг кредитування банками реального сектору економіки, % до ВВП (не менше 30) та рівень сумнівної заборгованості у кредитному портфелі, % (не більше 10). При цьому проблеми та потенційно можливі загрози фінансовій безпеці України банківська безпека охоплює: низький рівень капіталізації банківської системи, слабкість вітчизняної банківської системи, дефіцит фінансових послуг та інструментів, ризикову кредитну політику, недосконалу систему страхування депозитів, недостатню ліквідність банківських активів, відсутність достатнього золотовалютного запасу, відсутність довіри населення і юридичних осіб до комерційних банків [8]. Найчастіше спостерігається взаємний вплив цих загроз, і нині банківська система перебуває у невизначеності та під їхнім значним впливом. Для відстеження загроз діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, зокрема й банків, використовують дослідження результатів їхньої діяльності [8].

Однією із сучасних загроз вітчизняній банківській системі, що вимагають свого розв'язання, є проблема безнадійних банківських кредитів в окупованих Росією Криму та районах Донбасу. Причина – банки не можуть списати безнадійну заборгованість позичальників, зареєстрованих на окупованих територіях, оскільки це не передбачено чинним Податковим кодексом України [10].

На жаль, чинний «базовий» нормативно-правовий акт у цій сфері досить мало приділяє уваги питанню регулювання аспектів забезпечення фінансової безпеки банків. До суто «безпекових» норма можна віднести лише диспозиції ст. 67-1 «Кредитний реєстр» та ст. 71 «Інспекційні перевірки банків» Закону України від 7 грудня 2000 року № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» [11]. Перша з них визначає, що Національний банк України у визначеному цим Законом та нормативно-правовими актами Національного банку України порядку створює та веде Кредитний реєстр з метою сприяння фінансовій стабільності, здійснення банківського нагляду й управління банками кредитним ризиком у межах реалізації державної політики з питань національної безпеки України в економічній сфері. При цьому банки та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб безпосередньо або уповноважена особа Фонду у разі делегування їй повноважень зобов'язані передавати до Кредитного реєстру та оновлювати інформацію. Інформація, зокрема та, що ідентифікує боржника, обробляється з метою сприяння фінансовій стабільності, здійснення банківського нагляду та забезпечення банками оцінки кредитного ризику для захисту інтересів вкладників та інших кредиторів банків у межах реалізації державної політики з питань національної безпеки України в економічній сфері. Водночас у ст. 71 йдеться про те,

що кожний банк є об'єктом інспекційної перевірки уповноваженими Національним банком України особами. Перевірки здійснюються з метою визначення рівня безпеки і стабільності операцій банку, достовірності звітності банку і дотримання банком законодавства України про банки і банківську діяльність, законодавства, що регулює діяльність на платіжному ринку, а також нормативно-правових актів Національного банку України.

Зіставлення охоплених прогнозами проблем та потенційно можливих загроз фінансовій безпеці України в банківській сфері безпека та положень Закону України від 7 грудня 2000 року № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» доводить недостатній рівень відповідності між ними. Практично законодавство залишає відкритими ряд «безпекових» питань.

Так само не містить конкретних нормативно-правових приписів, які б торкалися питання забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері і такий важливий законодавчий акт, як Закон України від 14 серпня 2014 року № 1644-VII «Про санкції» [12], обмежуючись лише вказівкою на заборону здійснення Національним банком України реєстрації учасника міжнародної платіжної системи, платіжною організацією якої є резидент іноземної держави.

Отже, з урахуванням нестабільності фінансової системи країни та наявності корупційних факторів розробка сучасної нормативної бази у сфері фінансової безпеки може гальмуватися. Зокрема, необхідно активізувати зусилля на те, щоб розробити та запровадити дієві механізми попередження означених загроз; модернізувати законодавство; впровадити сучасні форми взаємодії різних владних структур та інституцій у питаннях фінансової безпеки та фінансового моніторингу; запобігти впливу російського капіталу у будь-яких формах на внутрішньодержавні процеси в Україні [13].

Так, наприклад, до масового застосування санкцій в Україні було зареєстровано шість банків з російським капіталом. Три з них – це великі установи, що належать державі: Промінвестбанк, Сбєрбанк і ВТБ Банк. Крім того, існує БМ Банк, що належить російському Банку Москви, ВиЕс Банк, контрольований російським Сбєрбанком, і Банк Форвард, що належить банку «Російський Стандарт». Також громадяни Російської Федерації є серед міноритарних акціонерів «ПриватБанку», «Альфа-банку», банків «Траст» і «Народний капітал» [10]. Так, у найбільшого Промінвестбанку 97,85 % акцій належали російському «Внешэкономбанку». У вересні 2018 року на майно банку було накладено санкції, а 2019 р. банк закрив усі свої відділення, крім одного у місті Київ.

Санкції до цього та інших банків було застосовано через інструментарій рекомендацій РНБО та шляхом оформлення відповідного Указу Президента України (31 жовтня 2016 р. набрав чинності Указ Президента України № 467/2016, який регулює продовження санкцій, обмеження дії російських платіжних систем, участь у таких міжнародних платіжних системах, реєстрацію договорів резидентів України за участю російського капіталу). Подібний механізм залишається провідним і сьогодні. Наприклад, Указом Президента України від 24 червня 2021 року № 264/2021 р. «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 червня 2021 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» було застосовано персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) до певних російських банків та їх пов'язаних осіб [14].

На жаль, законодавчої бази під процеси забезпечення фінансової безпеки у банківському секторі так і не було розроблено, а певні спроби результатів не дали. Наприкінці жовтня

2016 року у Верховній Раді України було зареєстровано відповідний законопроєкт, який пропонував заборонити роботу російських банків в Україні. За сформульованою у ньому пропозицією Національний банк України мав би відкликати ліцензії у всіх банків, акціонери яких пов'язані з країною, що здійснює збройну агресію проти України (тобто з Росією). Автори законопроєкту вважають вплив російських банків на українську економіку занадто великим. Це робило залежним весь український бізнес і громадян від країни-агресора, та створювало б загрозу національній безпеці України [10].

Підсумовуючи, наголосимо, що сфера правового забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері вимагає своєї подальшої розбудови та удосконалення.

Висновки. На рівні формування стратегічних підходів до нормативно-правового регулювання забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері є доцільним переглянути положення Концепції забезпечення Національної безпеки у фінансовій сфері та доповнити її Стратегією розвитку банківського сектору України.

Згідно з «профільним» Законом України від 7 грудня 2000 року № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» є доцільним сформувати ряд положень, які б торкалися забезпечення фінансової безпеки держави у банківській сфері, зокрема дати легальне визначення категорії «банківська безпека держави» з урахуванням сучасних викликів, таких як розповсюдження в обігу криптовалют, підривна діяльність з боку держави-агресора, збільшення безнадійної заборгованості та ін.

Так само виглядає необхідним доповнення положень Закону України від 7 грудня 2000 року № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» шляхом внесення до ч. 1 ст. 77 «Відкликання банківської ліцензії та ліквідація банку» пункту третього, розширивши випадки, коли банк може бути ліквідовано, шляхом доповнення положення статті словами «..3) у разі застосування санкцій відповідно до Закону України від 14 серпня 2014 року № 1644-VII «Про санкції».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Болгар Т. М. Фінансова безпека банків в умовах ринкової трансформації економіки України: дис. … канд. економ. наук: спец. 08.00.08. Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». Суми, 2008. 288 с.

2. Кочевой М. М. Нормативно-правове регулювання зовнішньоекономічної безпеки України. *Бізнес-Інформ.* 2014. № 10. С. 38–42.

3. Мельник О. М. Правове регулювання та шляхи підвищення його ефективності: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01. К.: ІДІП НАНУ, 2004. 20 с.

4. Юридичний словник / за ред. Б. М. Бабія, Ф. Т. Бурчака, В. М. Корецького, В. В. Цветкова. К.: Гол. ред. Української Радянської енциклопедії, 1983. 871 с.

5. Блащук Т. В. Джерела правового регулювання договірних відносин: теоретико-правовий аспект. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2013. № 1(7). URL: http://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n1/13btvtpa.pdf

6. Свиридюк Н. П. Юридична відповідальність у механізмі правового регулювання. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2011. № 4 (21). С. 24–27.

7. Марченко О. М., Пушак Я. Я., Ревак І. О. Фінансова безпека держави: навч. посібник. Львів, 2020. 356 с.

8. Ладюк О. Д. Фінансова безпека: характеристика складників. *Ефективна економіка.* 2016. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5280

9. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері: розпорядження КМУ від 15 серпня 2012 р. № 569-р. URL: ttps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-р#Text

10. Кулицький С. Економічна складова гібридної війни Росії проти України. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2498:gibrudna-viyna-ekon-aspekt&catid=8&Itemid=350

11. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Tex

12. Про санкції: Закон України від 14 серпня 2014 року № 1644-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text

13. Томчук О. Фінансова безпека України: ключові виклики та завдання. URL: http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100006350-finansova-bezpeka-ukrayini-klyuchovi-vikliki-ta-zavdannya

14. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 червня 2021 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій): Указ Президента України від 24 червня 2021 року № 264/2021 р. URL: https://www.president.gov.ua/documents/2642021-39257

REFERENCES

1. Bolhar T. M. Finansova bezpeka bankiv v umovakh rynkovoi transformatsii ekonomiky Ukrainy.. dys. na zdob. nauk. stupenia kand. ekonom. nauk: spets. 08.00.08. Derzhavnyi vyshchyi navchalnyi zaklad "Ukrainska akademiia bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy", Sumy, 2008. 288 s.

2. Kochevoi M. M. Normatyvno-pravove rehuliuvannia zovnishnoekonomichnoi bezpeky Ukrainy. *Biznes-Inform*. 2014. № 10. S. 38–42.

3. Melnyk O. M. Pravove rehuliuvannia ta shliakhy pidvyshchennia yoho efektyvnosti: avtoref. dys. na zdob. nauk. stupenia kand. yuryd. nauk: spets. 9 12.00.01. K.: IDIP NANU, 2004, 20 s.

4. Iurydychnyi slovnyk / Za red. B. M. Babiia, F. T. Burchaka, V. M. Koretskoho, V. V. Tsvetkova. K: Hol. red. Ukrainskoi Radianskoi entsyklopedii, 1983. 871 s.

5. Blashchuk T. V. Dzherela pravovoho rehuliuvannia dohovirnykh vidnosyn: teoretyko-pravovyi aspekt. *Chasopys Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia».* Seriia «Pravo». 2013. № 1(7). URL: http://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n1/13btvtpa.pdf.

6. Svyrydiuk N. P. Yurydychna vidpovidalnist u mekhanizmi pravovoho rehuliuvannia. *Yurydychnyi visnyk. Povitriane i kosmichne pravo*. 2011. № 4 (21). S. 24–27.

7. Marchenko O. M., Pushak Ya. Ya., Revak I. O. Finansova bezpeka derzhavy: navch. posibnyk. Lviv, 2020. 356 s.

8. Ladiuk O.D. Finansova bezpeka: kharakterystyka skladnykiv. *Efektyvna ekonomika.* 2016. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5280

9. Pro skhvalennia Kontseptsii zabezpechennia natsionalnoi bezpeky u finansovii sferi: Rozporiadzhennia KMU vid 15 serpnia 2012 r. № 569-r. URL: ttps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-r#Text

10. Kulytskyi S. Ekonomichna skladova hibrydnoi viiny Rosii proty Ukrainy. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2498:gibrudna-viyna-ekon-aspekt&catid=8&Itemid=350

11. Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 7 hrudnia 2000 roku № 2121-III. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text

12. Pro sanktsii: Zakon Ukrainy vid 14 serpnia 2014 roku№ 1644-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text

13. Tomchuk O. Finansova bezpeka Ukrainy: kliuchovi vyklyky ta zavdannia. URL: http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100006350-finansova-bezpeka-ukrayini-klyuchovi-vikliki-ta-zavdannya

14. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 18 chervnia 2021 roku «Pro zastosuvannia personalnykh spetsialnykh ekonomichnykh ta inshykh obmezhuvalnykh zakhodiv (sanktsii): Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24 chervnia 2021 roku № 264/2021 r. URL: https://www.president.gov.ua/documents/2642021-39257

N. B. Novytska, O. O. Boyko-Slobozhan. General-Theoretical and Applied Aspects of Legal Security of the State Financial Security in the Banking Sphere

The article is devoted to general theoretical aspects of legal support of financial security of the state in the banking sector. It is emphasized that financial security is one of the most important components of economic security of the state. Issues of financial security of banks come to the fore today in the field of protection of national interests. It is emphasized that the main instrument of influence by state institutions are organizational and legal measures that should be adequate to the changing financial environment and existing threats to the financial sector. The mechanism of legal support of financial security of the state in the banking sector should be understood as a set of systematized legal norms aimed at ensuring the proper functioning of the banking sector of the national economy and counteracting potential and existing threats in this area. It is noted that at the level of formation of strategic approaches to legal regulation of financial security of the state in the banking sector it is advisable to revise the provisions of the Concept of National Security in the financial sector and supplement it with the Development Strategy of the banking sector of Ukraine. At the level of the «profile» Law of Ukraine «On Banks and Banking» of December 7, 2000 № 2121-III it is proposed to form a number of provisions that would affect the financial security of the state in the banking sector, in particular to give a legal definition of «banking security» taking into account modern challenges, such as the spread of cryptocurrencies in circulation, subversive activities by the aggressor state, increasing bad debts, etc. The necessity of supplementing the provisions of the Law of Ukraine «On Banks and Banking», in particular, Part 1 of Art. 77 «Revocation of the banking license and liquidation of the bank», by expanding the cases when the bank can be liquidated, supplementing the provisions of the article with the words «..3) in case of sanctions in accordance with the Law of Ukraine» On Sanctions «of August 14, 2014» 1644-VII.

Keywords: *legal support, banks, financial security, sanctions, economic security of the state.*

Стаття надійшла до редколегії 7 квітня 2021 року